

Invitation

Til deltagelse i et toårigt forsøgsarbejde vedrørende de praktiske/musiske fag i folkeskolen.

Beskrivelse af forsøgsarbejdet

Interesserede skoler/kommuner inviteres til at deltage i et toårigt forsøgsarbejde vedrørende de praktiske/musiske fag løbende fra begyndelsen af skoleåret 2009/2010 til udgangen af skoleåret 2010/2011.

Formålet med forsøgene er at styrke de praktiske/musiske fag i folkeskolen og tilvejebringe grundlag for overvejelser om eventuelle ændringer af folkeskoleloven på det praktiske/musiske fagområde.

Forsøgene vil blive omfattet af en evaluering, som betales af Undervisningsministeriet. Undervisningsministeriet har ikke i øvrigt afsat midler til gennemførelse af forsøgene, der således forudsættes finansieret lokalt.

Baggrund

Af regeringens globaliseringsstrategi fra 2006 ”Fremgang, fornyelse og tryghed” fremgår det, at skolen skal medvirke til, at eleverne lærer at være kreative, selvstændige og ansvarlige borgere.

I den forbindelse spiller undervisningen i folkeskolens praktiske/musiske fag en afgørende rolle. Til de praktiske/musiske fag hører musik, billedkunst, håndarbejde, sløjd, hjemkundskab og idræt.

Undervisningsministeriet nedsatte i slutningen af 2006 en rådgivningsgruppe, der fik til opgave at udarbejde forslag til, hvordan de praktiske/musiske fag kan styrkes i folkeskolen. Rådgivningsgruppen blev sammensat af repræsentanter fra både kultursektoren og undervisningssektoren, og gruppen afgav i maj 2007 en rapport indeholdende en række anbefalinger. Arbejdet byggede bl.a. på Kunstrådets rapport ”The ildsjæl in the Classroom” udarbejdet af professorerne Anne Bamford og Matt Qvortrup i april 2006.

[Link til Rådgivningsgruppens rapport](#)

[Link til Kunstrådets rapport](#)

Undervisningsministeren og kulturministeren har efterfølgende drøftet spørgsmålet om den nærmere fastlæggelse og gennemførelse af nye initiativer med henblik på at styrke til de praktiske/musiske fag.

Folketinget vedtog i forbindelse med en forespørgselsdebat F 10 i december 2009 om de praktiske musiske fag i folkeskolen, at der skal udarbejdes en handlingsplan for de praktiske musiske fag.

Undervisningsministeriet har på baggrund af et oplæg til handlingsplan drøftet det nærmere indhold af initiativerne med forligskredsen på folkeskoleområdet.

På den anførte baggrund har ministerierne offentliggjort ”Handlingsplan for styrkelse af de praktiske/musiske/kunstneriske fag i folkeskolen”, hvor forsøg med de praktiske/musiske fag indgår.

[Link til Handlingsplan](#)

A. De enkelte forsøg

Nedenfor beskrives de 5 temaer, der kan søges om tilladelse til at gennemføre forsøg inden for.

Undervisningsministeriet vil i forbindelse med tilladelse til forsøg meddele dispensation fra de relevante bestemmelser i folkeskolelovgivningen. Der vil efter omstændighederne være tale om følgende:

- Udstrækning af obligatoriske undervisningsforløb (bekendtgørelse om undervisningstimetale).
- Indhold og udstrækning af det nye obligatoriske fag ”håndværk og design” (folkeskolelovens § 5, stk. 2).
- Udtalelser om elevernes faglige standpunkt i de obligatoriske fag musik, billedkunst, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab samt det nye fag ”håndværk og design” (lovens § 13, stk. 5 og 6).
- Afsluttende prøver i valgfagene musik og billedkunst og det nye forsøgsfag ”håndværk og design” (lovens § 14, stk. 1-3).
- Alternativ sundhedsprofil for faget idræt på 8. og 9. klassetrin (lovens § 5, stk. 2).

Følgende skal generelt fremgå af ansøgningerne:

- Hvordan skolen har til hensigt at planlægge og gennemføre forsøget.
- Hvordan eleverne inddrages i planlægning og gennemførelse af forsøget.
- Hvilket eller hvilke skoleår forsøget vil strække sig over.
- Antal spor, klassetrin og klasser, der deltager. Det skal på de deltagende skoler være muligt at gennemføre et skoleforløb, der ikke berøres af forsøgene.

De nærmere krav for tilladelse til forsøg er gengivet under de enkelte temaer.

Tema 1

Afprøvning af modeller for udstrækning af de obligatoriske undervisningsforløb i de praktiske/musiske fag.

Der er obligatorisk undervisning i billedkunst på 1.-5. klassetrin, i musik på 1.-6. klassetrin og i håndarbejde, sløjd og hjemkundskab på et eller flere klassetrin inden for 4.-7. klassetrin.

Skolerne kan udbyde en række nærmere angivne valgfag på 8.-9. klassetrin, herunder billedkunst, musik, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab.

Denne ordning indebærer, at der i tiden fra afslutningen af den obligatoriske undervisning i billedkunst og musik, til valgfagene tilbydes i 8. klasse, går 1-2 år uden undervisning i de nævnte fag.

Regeringen ønsker at afprøve modeller, der kan styrke kontinuiteten i undervisningen i de praktiske/musiske fag.

Der kan derfor gennemføres forsøg med modeller, hvor eleverne modtager en kontinuerlig undervisning i billedkunst og musik gennem hele skoleforløbet, således at det hul på 1-2 år uden undervisning i de to fag på 6.-7. klassetrin lukkes.

Specifikke krav til ansøgninger under tema 1

Følgende skal fremgå:

- Angivelse af trin- og slutmål for det pågældende fag og klassetrin.
- Angivelse af indhold i læseplanen for det fag og de klassetrin, som forsøget omfatter.

- Sammenhæng med læseplanerne på de øvrige klassetrin for det eller de fag, som indgår i forsøget.
- Angivelse af lærerkræfter, som indgår i forsøgene f.eks. om, hvilke linjefag de lærere har, der tilknyttes forsøget.
- Om undervisningstimerne til brug for udstrækningen af fagene hentes fra timer afsat til de lavere klassetrin eller tildeles som ekstratimer.

Tema 2

Afprøvning af indhold og udstrækning af et nyt obligatorisk folkeskolefag "håndværk og design" og afprøvning af indhold af "håndværk og design" som valgfag som erstatning for

a) håndarbejde og sløjd

eller

b) håndarbejde, sløjd og billedkunst.

I fagene håndarbejde og sløjd arbejder eleverne hovedsageligt manuelt med materialer som stof, træ og metal med mere. I fagene får eleverne viden og erfaring om forskellige materialer og lærer korrekte bearbejdnings teknikker. Denne indsigt i det praktiske arbejde er medvirkende til, at eleverne bliver bedre til at overskue tilblivelsesprocesser, at idéudvikle og udarbejde produkter.

Centralt i begge fag er således elevernes tilegnelse af håndværksmæssige teknikker og opøvelsen af evnen til i praksis at gennemføre en arbejdsopgave fra ide til færdigt produkt. Forskellen i undervisningen i de to fag kan derfor i væsentlig grad henføres alene til det materiale, eleverne arbejder med.

I billedkunst arbejder eleverne bl.a. med at udtrykke sig i planer og rummelige billeder samt at forstå det kunstneriske udtryk.

Det er regeringens opfattelse, at en sammentænkning af fagene med fokus på håndværksmæssigt arbejde og innovative arbejdsprocesser vil kunne styrke elevernes praktiske kundskaber og færdigheder. Samtidig vil en sammentænkning styrke elevernes forståelse af, hvordan arbejdsprocesserne er i mange af de håndværksfag, en del af eleverne senere vil møde på ungdoms- og videreuddannelserne.

Der kan derfor gennemføres forsøg med et nyt folkeskolefag "håndværk og design" som erstatning for håndarbejde og sløjd og tillige eventuelt billedkunst.

Specifikke krav til ansøgninger under tema 2

Følgende skal fremgå:

- Hvilke fag, der i forsøgsperioden skal erstattes af det nye fag "håndværk og design".
- Angivelse af trin- og slutmål for det pågældende fag og klassetrin.
- Angivelse af indhold i læseplanen for det fag og klassetrin, som forsøget omfatter.
- Sammenhæng med læseplanerne på de øvrige klassetrin for de fag (håndarbejde og sløjd og eventuelt billedkunst), som indgår i forsøget.
- Angivelse af lærerkræfter, som indgår i forsøgene f.eks. om, hvilke linjefag de lærere har, der tilknyttes forsøget.
- Antal timer, der afsættes til undervisning i "håndværk og design", sammenholdt med det antal timer, der ellers ville være afsat til de fag, som "håndværk og design" erstatter.

Tema 3

Afprøvning af udtalelser om elevernes faglige standpunkt ved afslutning af den obligatoriske undervisning i musik, billedkunst, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab, herunder i det nye forsøgsfag "håndværk og design".

Eleverne i folkeskolen modtager udtalelse i faget idræt mindst 2 gange om året i 8.-9. klasse. På baggrund af erfaringerne med indførelse af udtalelser i faget idræt er det regeringens opfattelse, at indførelse af udtalelser ved afslutningen af de obligatoriske forløb i musik, billedkunst, håndarbejde, sløjd, hjemkundskab og det nye forsøgsfag håndværk og design, vil styrke opmærksomheden om fagene, både fra elever og lærere.

Der kan derfor gennemføres forsøg med udtalelser om elevernes faglige standpunkt ved afslutning af den obligatoriske undervisning i musik, billedkunst, håndarbejde, sløjd og hjemkundskab, herunder i det nye forsøgsfag "håndværk og design". Forsøgene kan gennemføres på folkeskoler og frie grundskoler.

Specifikke krav til ansøgninger under tema 3

Følgende skal fremgå:

- Angivelse af elementer som indgår i udtalelsen.
- Hvilke løbende evalueringsmetoder, som vil ligge til grund for udtalelserne.

Tema 4

Afprøvning af afsluttende prøver i valgfagene musik og billedkunst og de nye forsøgsfag "håndværk og design" i lighed med de eksisterende muligheder i valgfagene håndarbejde, sløjd og hjemkundskab.

Eleverne i folkeskolen har mulighed for at aflægge prøve i håndarbejde, sløjd og hjemkundskab som valgfag. Derimod har eleverne ikke mulighed for at aflægge prøve i musik og billedkunst.

Det er – bl.a. på baggrund af erfaringerne med indførelse af obligatoriske afgangsprøver i 2006 – regeringens opfattelse, at en afsluttende evaluering af elevernes tilegnelse af kundskaber og færdigheder i valgfagene musik og billedkunst og det nye forsøgsfag håndværk og design, som valgfag, vil styrke opmærksomheden om fagene, både fra elever og lærere.

Der kan derfor gennemføres forsøg med afsluttende prøver i valgfagene musik og billedkunst og de nye forsøgsfag "håndværk og design". Forsøgene kan gennemføres på folkeskoler og frie grundskoler.

Specifikke krav til ansøgninger under tema 4

Følgende skal fremgå:

- Hvilke fag og klassetrin, som deltager i forsøget
- Omfang af timer på 8. og 9. klassetrin til fag, der gennemføres forsøg i.
- Principper for opgivelser/undervisningsbeskrivelser, herunder sammenhængen mellem opgivelser/undervisningsbeskrivelser og prøveoplæg
- Beskrivelse af prøvens indhold, prøveform- og forløb, herunder
  - Opgaveformulering
  - Mål som ikke eller kun i begrænset omfang indgår i prøven
  - Varighed
  - Om der indgår forberedelsestid

Tema 5

Afprøvning af alternativ sundhedsprofil for faget idræt, så der etableres samarbejde mellem idræt og hjemkundskab i udskoling.

Regeringen lægger vægt på en mere sund livsstil og har bl.a. styrket idræt i skolen ved at forøge timetallet med 1 lektion på 6. klassetrin fra skoleåret 2004/2005. Samtidig finder regeringen det vigtigt, at eleverne opnår større kendskab til sammenhængen mellem kost og motion.

Der er obligatorisk undervisning i hjemkundskab på et eller flere klassetrin inden for 4.-7. klassetrin og i idræt på 1.-9. klassetrin.

Et samarbejde mellem hjemkundskab og idræt vil kunne give eleverne et bedre grundlag for at vælge en mere sund livsstil.

Der kan derfor gennemføres forsøg med alternativ sundhedsprofil for faget idræt, så der etableres samarbejde mellem idræt og hjemkundskab i udskoling.

Specifikke krav til ansøgninger under tema 5

- Forsøget må ikke indebære, at der afsættes færre timer til idræt. Det skal angives, om undervisningstimerne til brug for samarbejdet hentes fra timer afsat til hjemkundskab på de lavere klassetrin eller tildeles som ekstratimer.
- Angivelse af indhold i læseplanen/planerne for de fag og klassetrin, som indgår i forsøget

B. Ekstern evaluering

Undervisningsministeriet vil gennemføre en samlet ekstern evaluering af de igangsatte forsøg.

Med hensyn til forsøg med indhold og udstrækning af fagene, det nye forsøgsfag ”håndværk og design” og den alternative sundhedsprofil i faget idræt vil evalueringen bl.a. fokusere på:

- Elevernes faglige udbytte af undervisningen, herunder
  - med hensyn til forsøg med det nye fag ”håndværk og design” udbytte vedrørende materialekendskab, håndværkskompetence og designprocessen, og
  - med hensyn til udtrækning af fagene billedkunst og musik, om dette har betydet et øget tilvalg af fagene som valgfag på 8. og 9. klassetrin.
- Hvilken betydning den alternative sundhedsprofil har haft for elevernes udbytte af undervisningen i idræt og hjemkundskab især med henblik på at vælge en mere sund livsstil.

Med hensyn til forsøg med udtalelser og prøver vil evalueringen bl.a. fokusere på:

- Om udtalelser og prøver generelt har højnet de praktiske/musiske fags status i folkeskolen.
- Styrker og svagheder ved den i forsøget anvendte form for udtalelser og prøveform i forhold til at dokumentere i hvilken grad eleven opfylder de mål og krav, der er fastlagt for faget.
- Udtalelsernes og prøvernes bidrag til at styrke elevernes motivation for at tilegne sig fagets mål.

Praktiske oplysninger

Forsøgene gennemføres med start fra skoleåret 2009/2010 og udløber ved afslutning af skoleåret 2010/2011.

Der kan søges fra offentliggørelsen af denne skrivelse. Under forudsætning af at Undervisningsministeriet har modtaget ansøgningen senest den **15. maj 2009**, kan ansøger påregne at modtage svar inden sommerferien og senest den **26. juni 2009**.

Det af Undervisningsministeriet udarbejdede ansøgningsskema skal anvendes ved ansøgning

Ansøgninger skal indsendes gennem kommunen.

Ansøgningen, der vedrører **tema 1 - 3 og 5 om udstrækning af fagene, udtalelser m.v.**, fremsendes til

Undervisningsministeriet
Afdeling for grundskole og folkeoplysning
Kontor for folkeskolens mål, fag og evaluering
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Att.: Pædagogisk konsulent Beata Engels Andersson

Ansøgningen kan også indsendes digitalt pr. mail til simone.hagensen@uvm.dk eller beand1@uvm.dk.
Eventuelle spørgsmål rettes til pædagogisk konsulent Beata Engels Andersson tlf. nr. 3392 5374 e-mail: beand1@uvm.dk

Ansøgninger, der vedrører **tema 4 om prøver** fremsendes til

Skolestyrelsen
Snaregade 10A
1205 København K
Att.: Pædagogisk konsulent Asger Hermansen

Ansøgningen kan også elektronisk til asger.hermansen@skolestyrelsen.dk.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til pædagogisk konsulent Asger Hermansen, tlf. nr. 33922 6185, e-mail: asger.hermansen@skolestyrelsen